Hukuk Bölümü 2003/77 E., 2003/83 K.

- **AMME ALACAĞI**
- **BELEDİYENİN İCRA MÜDÜRLÜĞÜNDE YAPTIĞI TAKİP**
- **EMLAK VE ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ**
- **İDARİ DAVA NİTELİĞİ**
- **İTİRAZIN İPTALİ DAVASI**

- 2004 S. İCRA VE İFLAS KANUNU [Madde 67]
- 2004 S. İCRA VE İFLAS KANUNU [Madde 1]
- 2004 S. İCRA VE İFLAS KANUNU [Madde 47]
- 213 S. VERGİ USUL KANUNU [Madde 377]
- 1319 S. EMLAK VERGİSİ KANUNU [Madde 37]
- 2576 S. BÖLGE İDARE MAHKEMELERİ, İDARE MAHKEMELERİ VE V... [Madde 6]
- 2577 S. İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU [Madde 2]

"İçtihat Metni"

OLAY: Susuz Belediye Başkanlığı tarafından, 1998-99 yıllarına ait çevre temizlik ve emlak vergileri nedeniyle tebliğ edilen ödeme emirlerine rağmen ödemede bulunulmaması üzerine toplam 384,404,340.- TL. tutarındaki vergi alacağının adıgeçen Şirketten haciz yolu ile tahsili için, Afyon 1. İcra Müdürlüğü'nün E: 1999/3502 sayılı dosyasında icra takibi başlatılmış; ancak, Şirket temsilcisinin itirazı üzerine bu takip durmuştur.

Davacı Belediye vekilince, itirazın iptali ile takibin devamına ve %40'dan aşağı olmamak üzere icra-inkar tazminatına karar verilmesi istemiyle, 18.10.1999 gününde adli yargı yerinde dava açılmıştır.

AFYON 1. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 30.12.1999 gün ve E: 1999/635, K: 1999/782 sayı ile, davanın kabulüne, takibin devamı ile alacağın tahsiline ve davalının %40 oranında icra-inkar tazminatı ile mahkumiyetine karar vermiştir.

Bu karar, davalı Şirket temsilcisi tarafından temyiz edilmiştir.

YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ: 11.5.2000 gün ve E: 2000/263, K: 2000/4606 sayı ile, "Dava, icra takibine itirazın iptali istemine ilişkindir. Davacı, çevre temizlik ile emlak vergisini ödemeyen davalı hakkında başlatılan icra takibine davalının itiraz ettiğini belirterek, itirazın iptaline karar verilmesi isteminde bulunmuştur. Dosya içeriğine göre taraflar arasındaki uyuşmazlığın vergi yasalarının uygulanmasından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Vergi Usul Yasası'nın 377 ve devamı maddelerine göre bu tür davalara genel mahkemelerde değil vergi mahkemelerinde bakılacağı gözetilerek mahkemenin görevsizliği nedeniyle dava dilekçesinin reddine karar verilmek gerekirken işin esası hakkında hüküm kurulmuş olması usul ve yasaya uygun görülmediği" gerekçesiyle anılan Mahkeme kararının bozulmasına karar vermiştir.

AFYON 1. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 19.10.2000 gün ve E: 2000/535, K: 2000/462 sayı ile, Yargıtay bozma kararına uymak suretiyle ve aynı gerekçeyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar ise, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı Belediye vekili, bu kez davalı Şirketin vergi borcu olduğunun tespiti ile icra takibinin devamına ve %10 icra-inkar tazminatına karar verilmesi istemiyle, 30.1.2003 gününde idari yargı yerinde dava açmıştır.

AFYON VERGİ MAHKEMESİ; 30.1.2003 gün ve E: 2003/6, K: 2003/19 sayı ile, 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 37. maddesinde, bu Kanuna göre alınacak vergiler hakkında 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 6183 sayılı AATUHK. hükümlerinin uygulanacağının, bu Kanunda geçen vergi dairesi tabirinin belediyeleri de ifade ettiğinin ve belediye yetkililerinin, vergi incelemesi hariç, vergi dairesi müdürünün sıfat ve yetkisine haiz olacağının, VUK.nun mahallin en büyük mal memuruna verdiği görev ve yetkilerin belediye başkanlarınca kullanılacağının belirtildiği; 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 102. maddesinde de anılan düzenlemeye paralel hükme yer verildiği; 6183 sayılı Kanunda, amme alacaklarının icra yolu ile nasıl tahsil olunacağı düzenlendiğinden, amme alacağının İcra İflas Kanuna göre takibinin yapılamayacağı; dava dosyasının incelenmesinden, davacı Belediyece 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 6183 sayılı AATUHK.'un tanıdığı yetkiler kullanılmaksızın genel haciz yoluyla amme alacağının takip edildiği ve itirazla karşılaşılınca da amme alacağının tespiti ile itirazın iptali anlamına gelecek iş bu davanın açıldığının anlaşıldığı; 2576 sayılı Yasa'nın 6. maddesinde görevleri sayılan Vergi Mahkemesince, vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlerle ilgili iptal ve tam yargı davalarına bakılacak olup, idarenin yerine geçerek karar verilemeyeceği; öte yandan, genel haciz yoluyla icra takibine geçilmesi ve itiraz nedeniyle bu takibin durması üzerine 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 67. maddesinde düzenlenen itirazın iptali istemiyle açılan davanın görüm ve çözümünde adli yargı yerlerinin görevli olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Yalçın ACARGÜN'ün Başkanlığında, Üyeler: Dr. Atalay ÖZDEMİR, M. Lütfü ÜÇKARDEŞLER, Serap AKSOYLU, Z. Nurhan YÜCEL, Turgut ARIBAL ve Abdullah ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 17/11/2003 günlü toplantısında, Raportör-Hakim İsa YEĞENOĞLU'nun davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ahmet BEŞİNCİ ile Danıştay Savcısı Tülin ÖZGENÇ'in davada adli yargının görevli olduğu yolundaki yazılı ve sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

USULE İLİŞKİN İNCELEME:

Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde görev uyuşmazlığı doğduğu ve idari yargı dosyasının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak, davacının istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği anlaşılmakta olup, Başkanlık yazısı ile getirtilen adli yargı dosyası da incelemeye alınmıştır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık görülmediğinden, esas inceleme yapılmasına oybirliği ile karar verildi.

ESASA İLİŞKİN İNCELEME:

Dava, ilamsız icra takibine yapılan itirazın iptali ile takibin devamına ve icra-inkar tazminatına hükmedilmesi isteminden ibarettir.

Öncelikle, alacağın konusunun vergi olması bakımından bir değerlendirme yapılması gereklidir.

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun değişik 37. maddesinde, "Bu Kanun hükümleri saklı kalmak şartıyla, bu Kanuna göre alınacak

vergiler hakkında 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Bu Kanunda geçen "Vergi dairesi" tabiri, belediyeleri ifade eder.

Bu Kanunun uygulanmasında, Vergi Usul Kanununun vergi inceleme yetkisi hariç olmak üzere;

1- Belediye gelir şube müdürü, gelir şube müdürü olmayan yerlerde belediye hesap işleri müdürü, hesap işleri müdürü olmayan yerlerde muhasebeci, vergi dairesi müdürü sıfat ve yetkisini haizdir.

2- Vergi Usul Kanununda mahallin en büyük mal memuruna verilmiş görev ve yetkiler, belediye başkanları tarafından kullanılır." hükümlerine yer verilmiş; 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 98. maddesinde, "Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanuna göre alınacak vergi, harç ve katılma payları hakkında 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ve bunların ek ve tadilleri hükümleri uygulanır." denilmiş ve 102. maddede de, belediyenin vergi konusundaki yetkilileri belirtilmiştir.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 1. maddesinde, "Devlete, vilayet hususi idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait mahkeme masrafı, vergi cezası, para cezası gibi asli, gecikme zammı, faiz gibi fer'i amme alacakları ve aynı idarelerin akitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğanlar dışında kalan ve amme hizmetleri tatbikatından mütevellit olan diğer alacakları ile; bunların takip masrafları hakkında bu Kanun hükümleri tatbik olunur." hükmü yer almış; anılan Yasa'nın İkinci Kısım- Birinci Bölümünde, amme alacağının cebren tahsil ve takip esasları düzenlenmiştir.

Bu hükümlerden, amme alacağı niteliği taşıyan bir vergi alacağının, vergi mükellefi tarafından ödenmemesi halinde, adli mercilerin icra işlemleri dışında, ilgili idarenin memurlarınca cebren tahsil olunacağı; kamu gücüne dayanan, re'sen ve tek yanlı olarak tesis edilen bu işlemlerden dolayı idare aleyhine açılacak davaların ise, 2577 sayılı İYUK.'nun 2. maddesi ile 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Vergi Mahkemelerinin Görevleri" başlıklı değişik 6. maddesinde yer alan, "Vergi Mahkemeleri:

a) Genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davaları,

b) (a) bendindeki konularda 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasına ilişkin davaları,

c) Diğer kanunlarla verilen işleri

Çözümler." hükmü uyarınca, idari yargı yerlerince çözümleneceği açıktır.

Ne var ki olayda, belediyece, vergi mükellefi tarafından ödenmeyen vergi alacağının tahsili için, vergi mevzuatının kendisine tanıdığı cebren tahsil yetkisine ve idari usullere başvurulmayarak adli merciler nezdinde ilamsız icra takibine geçilmiş olup; ortada, idari yargı yetkisine girecek nitelikte, mükellef tarafından idare aleyhine açılmış bir idari dava bulunmamaktadır.

Belediyece, konusu vergi olan amme alacağının tahsili bakımından "vergi dairesi"nin görev ve yetkilerine sahip bulunması nedeniyle, esasen bu alacağın kendi memurları eliyle ve ilgili yasal düzenlemelerde öngörülen usule göre cebren tahsil edilmesi gerekirken, alacağın nitelendirilmesinde açık hataya düşülerek ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 47. maddesinde yer alan "Para cezasıyle diğer hukuku amme borçlarının takibi hakkındaki kanunlar hükmü mahfuzdur. Şukadar ki, Devletin bir akitten veya haksız fiilden doğan alacakları hakkında bu Kanunun hükümleri cereyan eder." hükmüne rağmen adli merciler nezdinde ilamsız icra takibine geçilmiş olması karşısında, takip hukukuna özgü bulunan itirazın iptali davasının İcra ve İflas Kanunu'nun 1. ve 67. maddelerinde işaret edilen asliye hukuk mahkemesinde görülmesi gerekir.

Bu duruma göre ve olayda, idari yargı yerlerinde 2577 sayılı Yasa'nın 2. ve 2576 sayılı Yasa'nın 6. maddeleri kapsamına giren idari davalardan biri olarak açılmayıp, belediye tarafından özel hukuk tüzel kişisi aleyhine İcra ve İflas Kanunu'nun 67. maddesine göre açılmış bulunan itirazın iptali davasına bakma görevi adli yargı yerine ait bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, Asliye Hukuk Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Afyon 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 19.10.2000 gün ve E: 2000/535, K: 2000/462 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 17.11.2003 gününde KESİN OLARAK OYBİRLİĞİ İLE karar verildi.